

nsa a a-ge nu este permis; Asia dara nici a te aduna si consultă.

Cine se indoieste despre acesta, iee a minte urmatóri'a depehia a parintelui oppu Ioane Popasu, data din Caransebesiu, astadi deminétia la 9 óre, catra preotulu romanu din Biserica-alba si carea suna :

„Dupa o telegrama a dlui ministru Szapary, adunarea convocata de parinti'a ta este calificata ca un'a provocatória de turburári, si ea nelegala se va opri. Retrage-te cu credinti-osii, evitandu tristeles urmári.“ —

Se 'ntielege, cá conducetorii serbi si romani ai miscárei electorale libere, legali, au protestatu contra oprelei nelegale; se 'ntielege si aceea, cá aceiasi conducetori candu au convocatu adunarea, totu de o data au insciintiatu despre convocare inscristu pe autoritatea politica din Biserica-alba, si Asia formele si remediile prescrite de lege nu s'au perdutu din vedere: cu tóte acestea inasa, si — macaru cá o mare parte din intieliginti'a nóstra nepatita, totu a remasu nutrindu sperantia cumca apelatiunea loru la guvernul nu va fi fora succesu, eu sum pré convinsu, cá aci tóte medilocene legili si tóte bunele credintie nu vor folosi nemića.

Candu o data o stepanire séu partita politica constitutiunale, merge pana a tacásá din capulu loului de nelegala si provocatória de turburári o adunare pacifica si legalminte convocata, si candu acea stepanire 'si-ié refugiu la neleialile (cái prin capii bisericesci, cari — dupa lege n'au d'a face cu politic'a, si prin tribunale, cari fora fapte positive criminali, n'au functiune competente, — atunci acea stepanire, fie ea omagita de agentii ei, séu alarmata de denunciatiuni secrete marsiave, séu fie ea, dupa natur'a ei preocupata inontra dreptulu poporului, raru si pré anevoia se abate de la calea retacirei!

In casulu presinte cu atátu mai pucinu se póte sperá dreptate si imparțialitate de la domni stepanitori, cáci ei prin tóte mesurile lor, pre cum se vede — sistematicaminte si oblu au atientitu a despoiá poporulu de liberulu seu dreptu de alegere, séu a-i face neposibile osserciarea lui. Numai Asia se póte priepe, d. e. dispúsetiunea luata cu abateré de la lege, ca conscrierea alegatoriloru pentru intregu teritoriulu sé se face in centru, in Biserica-alba, si alegatorii alu cároru numeru dupa dreptu s'ar urcá la 8—9000, sé vîna 5—10 mile departe, dóra de dóue si de trei ori, pentru de a-si aretá dreptulu si de a se inserie, apoi inca o data pentru de a votá! Unde póte sé fia acést'a cu potintia?! Cum o unica comisiune in centru póte fi in stare d'a essaminá documintele de indreptatire si d'a inserie in 14 dile unu numeru de 8—9000 de alegatori?! — Este o pretensiune si presupunere chiar absurda acést'a; si cu tóte ea este o fapta. Ce deci alt'a póte sé fia intentiunea, decátu a conscria pre cele vr'o 1500 de alegatori nemti din locu si din vecinatate, éra pre romani si pre serbi a-i sicaná pana sé tréca terminulu de inseriere, apoi a-i respinge, si asiá prin minoritatea nemtíesca a alege pre candidatul guvernentalu si a triumfá pe cont'a maioritáti romane si serbe, bucinandu dupa aceea in lume, cá — *Romani si Serbi sunt fericiti de tóte câte facu dom-*

ni magiari, ne-avendu nici o plansóre s nici o dorintia!

Din tóte mi se impare evidinte, cá domni stepanitori, chiar si numai pentru da fortia alegerea unui omu alu seu de deputatu, si d'a impedeća posibil'a alegerea a unu romanu séu serbu, adevratu representante ulu poporului, nu pregeta a calca legea si dreptatea si a vetemá de mórte o poporatiune numerosa si strictu leiala si patriotica!

Apoi acést'a se nu bata la ochi, se nu intristedie si amarésca si instraine spiritele serbilor si romanilor de catra acestu regimu, acést'a sistema si constitutiune magiara?!

Si apoi domni vor a face pe lume sé créda cá, unii agitatori natiunali sunt causa nemuliumiriloru generali ale poporulu ne-magiare. Nu, domnilor, nu unii agitatori sunt cari vi strica, ci portarea si faptele dvóstre sunt cari rescála tóte spiritele bune in-contra-vi!

De candidatu séu *candidati anonimi*, la serbi si romani nici vorb'a nu e inca; deci cu atátu mai pucinu este temere de scisiune, pre candu nici cea mai mica divergentia de opiniuni nu essiste intre barbatii de ambele natiunalitati. Apoi si de aci veti pricepe, cá ce ne'ntemeiata este temerea domnilor de la potere — inca acuma, candu botii graniceri abiá vor a face primulu pasu pe terenulu constitutiunei. Cele ce se suna despre un'a séu alta persóna, sunt numai vorbe private, cároru nu e de a se atribui importantia oficiosa.

In fine inasa — ori cum sé fia, tienut'a romanilor si a serbilor are sé remana *fratíesca, armonica si solida*; basati pururiá pre lege, romani si serbi, mana 'n mana au sé-si reclame dreptulu, dreptulu d'a se aduná, d'a se consultá despre aceea cá — cum sé-si afirme mai bine si mai cu folosu votulu ce li dá legea la alegerea de deputatu. Dar despre acést'a — alta data mai pe largu.

Ve salutu, domnilor de la „Albina.“

Magiarisarea armatei.

Un'a dintre dorerile cele mai mari ale natiunalitátiloru este si impartirea armatei. Némtiulu austriacu 'si cunósce regimentulu seu, magiarulu scie sé spuna, cá acést'a séu cel'a e regim tu magiaru sel. Fie-care natiune se falesce cu glori'a militaria a regimenteloru sale, este mandra de sacrificiale ce le aducu pentru patria si pentru trónu. Dar nóa romanilor, cari asisderia portámu in mesura egala tóte sarcinele ostasiesci, impartirea armatei nu ni permite sé gustámu si glori'a acestor sarcine si sacrificia patriotice, cáci regimentele nóstre nu póta numele nostru, ci numele de regimente unguresci.

Cáta dorere pentru o inima romanésca, si ce sentimente i se cere cá sé le nadusiésca, pentru a poté luptá spre glorificarea unei flamure, carea nu este flamur'a natiunei sale, ci a aceleia, care ne egemoniséda de ne ustura in tóte ramurile vietii nóstre politice si sociale!

Dorintia nóstra ferbinte de a dovedi tronulu si patriei, de câte sacrificia este apace romanulu pentru densele in dile de

periculu, remane o dorintia nerealisabila; cáci romanulu n'are unde sé dovedésca acést'a, de óra ce in regimentulu seu nu e consideratu de romanu, ci de ungru.

Daca nu li se dau natiunalitátiloru regimente natiunali pentru a satisfice dorintieloru ce densele nutrescu, apoi totu ar trebui sé li se deo pentru motive militari, anume pentru a dá instructiunei militare unu aventu mai securu si mai rapede, si descliniu pentru a procura cambatentiloru unu stimulu potericu in momentele de lupta.

Ginerariulu bunu intrebuintiédia tóte midilócele pentru a insufléti pre ostasii sei; apoi in epóca nóstra a natiunalitáti loru, candu sant'a amóre natiunale si straportata si prin colibele celor mai seracuti: unde óre s'ar gasi acum unu stimulu mai potericu decátu acel'a d'a spune ostasiulu in batalia, cá flamur'a ce e tiene, este flamur'a natiunale, de carea s'a legatu onóra natiunei sale?

Pan'acuma mai érá cum érá cu oficerii nemtiesci. Densii nu aveau de a casa preocupatiuni natiunali contra romanilor, si némtiulu este dela natura unu omu mai asediatu. Dar acuma vedemu cá magiarii incepu a miscá tóte petrile pentru magiarisarea armatei.

In privint'a acést'a scimu cum guvernulu imparte gratis diaria magiare militaresci mai tuturoru companieloru din regimente. Acele diaria, pre langa cestiunile militari, tratédia istori'a magiarismului, biografii magiare si alte de acestea menite scopulu magiarisarii. — Apoi suboficerii magiari se ingamféda din ce in ce mai tare, si au o tratare totu mai necuviinciósa si mai nein-frenata pentru gregarii romani.

Numai infintiarea de regimente natiunali póte curmá multimea reloru in sinulu armatei tierii, — singura infintiarea póte face cá romanulu sé nu fia despretiuitu chiar si atunci, candu se duce a pune pe altariulu patriei tributulu celu mai mare: tributulu de sange.

O nóua „Utopia.“*)

„Il est facile et commode de traiter d'utopie toute proposition d'amélioration. Eh bien! j'aime les utopies comme opposition à la sécheresse du coeur, à la paresse de l'esprit, ces deux fleaux de l'humanité, ces pestes de la société.“

de Pradt.

„Este usoria si comodu a tractá de utopia orice propusetiune de amelioratiune. Ei bine! eu iubesc utopiile ca opusetiune sterilitáti inimei si trandaviei spiritului, aceste dvóue plage ale omenimei, aceste dvóue ciume ale societáti.“

de Pradt.

In unulu din numerii recentii ai stimabilei gazete ce redigeti, aparura, domnule Redactoru, o seria de juste „Consideratiuni asupra cultúrei poporului romanu din Transilvania,“ — consideratiuni cari, io speru, cá nu vor fi lipsitu

*) Cu placere publicámu acestu articlu tramisu din mam'a Roma, de inflacaratulu nostru june confrate A. B. Elu contine mari, desi doreróse adevurii pentru poporulu romanu, si descliniu pentru „intieliginti'a“ lui; 'lu recomandámu deci deosebitei atentiuni a cetitoriloru nostri.

a atrage a tentiunea bine meritata a tuturoru Romanilor, cari au fericirea bunulu gustu de a ceti „Albina.“ Acést'io o speru; incátu inase pentru persóna mea, Ve potu asecurá, cumca importan-ti'a titlului m'a atrasu neresistibilminte si m'a obligatu a ceti consideratiuni amintite cu o extrema curiositate, de fora impacientia. Domnulu autoru de consideratiuniloru, renunciandu a se subscrie, pune in evidentia modesti'a domniei sale: nu potu, prin urmare, crede cá modestulu autoru sé fia atátu de presumtiosu, cá sé créda a fi resolvatu de ficil'a problema, ce constitué cultúr'a poporului romanu. Deci, in dupla convic-tiune, cá spaciulu unei foisóre nu e inutilminte sacrificatu „consideratiuniloru,“ si cá consideratiunile din cestiunulu nu au facutu ori-ce alta discussiune importantulu subiectu superflua, in acést' dupla convic-tiune, repetu, am determinatu scrierea acestei „nóue utopie,“ careia credu cá veti binevoi, domnule Redactoru, a-i acordá egalminte unu loc in pretiuitulu Dvóstre diariu. Si fiindu asi dorí a stabili o anumita coerentia de „consideratiunile asupra cultúrei poporului romanu din Transilvania,“ — cestiintia, care de nu apare necesaria, optuna este cerutu, — mai ceru respectuosaminte o gentiletia domnului Redactoru, pe care sum securu, cá mi va acordá fora dificultate: este urgenti'a. (Cu desclinita placere. Red.)

Cultur'a, ce semnifica acestu cu-ventu? multu: semnifica scopulu finalu a tuturoru tendintieloru si staruinteloru umane. Cultur'a poporului romanu „unu cuventu,“ vor dice scepticii „unu cuventu“ da, — dar unu cuventu care merita mai multa stima, mai multu respectu decátu multe din taptelile dvóstre, domnilor realisti.

„De unde atáta nepasare? de unde atátu indiferentismu facia cu literatiuna nóstra?“ se mira autorulu „consideratiuniloru. Pe mine, io spunu dreptu, me suprinde nepasarea si indiferentismulu; dar me suprinde multu mirare domnulu autoru a „consideratiuniloru“ cum? domni'a vóstra, patriotii patriei servite, nu ati descoperitu in isvoru funestulu indiferentismu, care a inundat domeniulu literatere romane? decá me este destulu de chiaru, ca indiferentismulu Romaniloru provine din servitutea loru atunci io nu mai sciu, la ce servitutea chiaritatea!

Póte prosperá materialminte unu poporu aservitu? nici decum: concietorulu, stepanulu seu, nu l'a redusu in

Cunósce-te pre tine insuti, dice intieli-tiunea popóraloru. Cunósce-ti, omule, nu te mai vertutite, ci si pecatele si te indrepta, petru cá sé fi fericitu, dice Evangelulu la Criatu. Cunósce-ti si tu, poporule romanu, pecatele si afla cá nu asupritorii tei singuri sunt causa miseriei tale, ci si tu insuti; né-late din somnulu letargiei, si-ti fréca ochii cá sé vedi bine in juru de tine, si indrepta-du-te te vei scapá din miseri'a ta morale si materiale — este doctrin'a acestui articlu.

R e d.

trasera in curendu iubirea romanilor, éra positiunea-i de intimu alu tenerulu comite, crescerea, portu-i senioriale si micel favoruri ce adesea dobandia de la famili'a Betleanu pentru supusii romani, protegiandu-i in contra asupririloru unguresci, asecurara o mare stima, veneratiune si 'neredere, cum de la Decebalu incóci nici unu romanu nu potú sé dobandésca de la tier'a sa. „Salva Horia, salutare, stralucite!“ i diceau entusiasmati romani ori unde 'lu intelniau, si unu energicu betranu, esaltatu, dar plinu de sincera si robusta incredere in virginea fortia a oprimatulu seu poporu, sciu sé insuflétiésca si mai multu dejá aprins'a fantasia a tenerulu Horia.

Acestu betranu érá Georgiu Closca, care fú fericitu cá títetu-i de dorere, de rasbunare si de libertate gasise o inima dejá pre-gatita pentru cea mai extrema incercare.

Si conjuratiunea érá facutá, érá Closca din parte-i pregatit merou si din ce in ce mai multu pe romani.

Sán cá comitii de Betleanu observasera

cá Horia érá pré iubitulu si stimatu de romani, supusii lor, séu cá voisera numai sé se scape de densulu, dupa ce educatiunea fiului de comite se terminase si intimitatea-i c'unu romanu incetá d'a fi cuviintósá, betranulu comite otari sé tramita pe Horia in caletoria, impreuna cu fiulu seu si cu profesorele lor, ordinandu celui din urma sé gasésca pentru Horia vr'unu locu pe langa vr'unu óre care seniore din Viena séu din Paris, pentru cá sé nu se mai póta intórce in patria.

Dara la Viena Horia isbuti sé dobandésca de la imperatulu Ioséfu II. pentru satulu Nagi-Aranu, permisiunea d'a face tergu publicu de dóue ori pe anu.

Candu aflá cá se facu negociári spre a i-se dá vr'o functiune si a fi opritu la Viena pe langa unu marchisu franceesu, elu plocá far'asi luá diu'a buna de la cine-va, se imbarcá p'unu bastimentu postale de pe Dunare, si se 'ntórse 'n mediloculu romanilor sei, cáror'a, fiindu adunati in campiele satulu Bradu, districtulu Abins, le spuse, la 1 noembre 1784, cá are mandatu de la imperatore sé

libereze pe romani de sunt jugulu magiaru. Si, spre ai face sé se 'neréda si mai multu in cuvintele sale, le aretá o mare medalia cu efigi'a imperatului, o cruce aurita ater-nata d'unu lantiu asemenea auritu, si in fine pergamentulu cu sigilulu guvernului, care se referá numai la tergulu cedatu satulu Nagi-Aranu, dara pe care nici unulu din ignorantii Romani nu-lu scia citi. Elu le promise sé-i conduca la fortareti'a de Carlsburg, de unde vor primi arme bune, munitiuni si bani in abundantia.

Romani i jurara deplina credentia si 500 de tierani ardinti 'lu urmara, éra pe ori-unde treceau prin vr'unu satu, numerulu crescú ast-felu, in cátu numai de cátu se facura 5000.

Horia fú proclamatu „rege alu Romaniloru“ si o corona improvisata devení simbolulu noului regatu alu Daciei.

Absolut'a lipsa de arme si de bani, si imposibilitatea d'a tiené 'n disciplina pe 'nfuriatii romani, cari erau avidi d'a-si resbuná in contra nobililoru straini, cari de seculi ii

impilasera, si cari se intrunisera tocmai petru acestu scopu, esplica asalturile ce dedara casteleloru comitiloru si baroniloru magiari nu inase si crudimile comise asupra persóneloru lor.

Insusi Horia — séu cá nu voi sé fia altu-felu din consideratiuni politice, séu cá nu putea tiené in freu pe slavii ce-si maccau lantiurile — insusi elu radicá bratiulu spre a-si resbuná.

Toti magiarii si secuii — descendintii hunilor — fugira si s'ascusera de 'nfuriatii revoltati si se infundara prin fortareti si cetátiile mai mari. Dara si in aceste locuri erau adesea securi de densii, cáci dejá unde turcari mai mici cadusera 'n manele Romaniloru, cari avura ardórea d'a le dá asaltu de dóue ori, de si fora resultatu, pana si fortaretiei Deva.

Se facura diferite ciocniri cu parti d' trupele imperiale si Horia invinse de multe ori, ba vedú chiar cá óstea sa crescú pana la numerulu de 1,000.

In decembre 1784, Horia se faci ste

servitute, pentru a-lu inavuti — elu l'a servitu pentru a-lu exploata in avantaju propriu! Unu poporu opresu, pote elu progresu moralmente? nici decum: opresoarele l'u oprime pentru a-lu degradinga, pentru a-lu transformu in *calu de cavalcadu*. Unu poporu servu, pote elu avu sentimente nobile? nici odata: sclavagiulu eschide ori-ce vertute, stapanulu l'u invetia a servi, nu a starui. Unu poporu de sclavi, pote elu fi cultu? nici de cum: negra ignorantia este principiu esigentia, este alimentulu celu mai indispensabilu a sclavagiului. In fine, unu poporu in lantiuri, pote elu aspira la gloria? pote forte bine; dar primulu actu gloriosu este necesariamente frangerea lantiurilor: neimplinindu pe acest'a, mica gloria a lui este — trist'a resignatiune!

Libertatea este fecunda: poporulu, care o possiede, prosperedia materialmente, lucrandu pentru sine, lucra neincetatu in consciinta, ca fructulu sudoriloru sa nu are de a-lu impartu cu nime; elu cauta gloria pe terenulu moralu, securu fiindu ca glori'a sa nu devine suspectata si persecutata de nime; elu are unu vastu orizontu naintea sa, pentru-ca nime nu l'u restringe; elu cauta lauri pe campulu literaturii, artei, si a stiintelor, pentru ca acestea sunt compensate de admiratiune, de onore; elu se interesea de tote, elu devine diferentu, pentru-ca in patri'a sa totulu este proprietate sa, totulu produce unu avantaju sau unu detrimentu nationalu.

Sclavagiulu nu este mai pucinu febru: elu produce umilinta, servilismu, indiferentismu, indolentia, miseria morala si materiala, letargia, e tutti frutti compatibili cu atmosfer'a lui. Pentru ce? pentru unu simplu si logicu motivu: stepanu au inflexibila vointia a culege ceea ce e semnatu; aservindu-si asta-di unu poporu, cauta a-lu conserva sclavu si pe acestu scopu nu-i deschidu o cariera de filosofu, nici-o perspectiva de militar. Eca misteriu — descoperitu. Trebe, cine nu este persuasu pentru ce comerciantii de sclavi nu tramitu victimele lor la scola; stapanii ii vor raspunde suridindu pentru naivitatea interogatoriului — cinicamente: „pentru ca sciint'a face din sclavi — rebeli.“

Dupa parerea mea, acestea sunt motivele, cari aru pote justifica deplorabil'a negligenta a culturii poporului romanu pana la o certa epoca, pana la 1848, pentru exemplu. Incependu cu acea revolutiune, poporulu romanu devine complice miseriei proprie; nu mai ajunge pozitiunea lui subordinata unu altu poporu, spre a raspunde de miserabil'a situatiune, in care se afla, nu: de o mare parte a demoralisatiunii lui este poporulu romanu insusi culpabilu, si insusi care a raspunde ca atare de abandonulu criminalu, in care s'a aruncatu. Numai este optea absolutismulu, este ierna inerta care explica sterilitatea campiei literare; numai este opresiunea straina, este bandavi'a nostra propria caus'a necom-

parabilei paupertati sciintifice. Dicu „necomparabila“ — si nu intelegu a paragona starea literaturii romane, cu ceea a unu poporu liberu, ci comparata cu literatur'a poporaloru aservite si egale in numeru poporului romanu. Sunt circumstantie atenuante pentru acestu delictu nationalu: sub dominatiunea unoru popora brute, barbare, miserabile, — circumdati de popora si mai ignorante si mai proste, — izolati de occidente, unde in opozitiune cu astrologia, resari soroze civilizatiunii. — in commerciu perpetuu cu ginti antipatrice sentimentulu nationalu, tote aceste accidente excusa mescinitatea progresului factu de Romani; dar sunt departe de a-i procura — aceste circumstantie accidentale — unu verdictu de *neculpabilitate*.

Este timpu perdutu aprondirea in cercetarea cauzei causerum. Remane neconstestabila acus'a: *poporulu romanu este complice miseriei proprie*. Ceea ce este mai utilu a cautu, si ceea ce se impune meditatiunii fie-carui sinceru patriotu romanu, este unu remediu pentru reulu ce cu totii deploramu dela geniulu strabuniloru nostri. Cum s'ar pote remedia reulu? Cum s'ar pote deschide literaturii nationale unu campu fructiferu? Cum s'ar pote funda o republica literaria, si chiar si in senulu dependentiei politice?

Intr'unu altu numeru, cu consentimentulu domnului Redactoru, voiu emite modestele mele opiniuni a supra acestoru cestiuni.

Roma, 10 sept. n.

Alessandru Bujoru.

Banatu, in 15 sept. n.

(*Studii raticiti si parinti magiti.*) De multu ani in coci am facutu observarea, ca o parte mare a tenerimeii nostre studiouse frecuentia gimnasiele din Kecskemet si din Crisiulu Mare. La inceputu credeamu ca locurile numite sunt atragatorie numai pentru invetiarea limbii magiare, caci altu scopu nici se potea presupune, fiindu alte gimnasie mai de frunte si mai indemana pentru ei.

Dara m'am instelatu tare, in catu nu potu se nu scoitu din peptu-mi cateva oftari triste. Si cum asi? Dora din caus'a ca in institutiunile acestea nu potu deveni densii studenti buni, tocmai ca si din altele mai de frunte? Nu, ci pentru ca tenerii aceia abuzedia de liberalismulu — si ei insisi li atribue acesta frumoasa insusire — profesoriloru d'acolo. Eta cum sta treb'a!

In Egopolese afla de comunu in totu anulu celu putienu 50 de gimnastii romani; din acestia nu ambia regulatu mai nici unulu, mai toti sunt privatisti, cu acelu privilegiu ca li este iertatu a siedi tota diu'a in cafenea, la biliardu, la joculu cartiloru si a se petrece in locuri necuivintiose. Nu esagerediu, Dnule redactoru, le-am vedutu tote cu ochii. — Mai toti tenerii acestia sunt insorisi, seu mai bine dicendu, prenumerati pre cate doue clase; aci trebe se stai pre ganduri si se judeci: ori cum? Preste totu anulu in sburdatiuni — onore exceptiuniloru — pre cont'a parintiloru seraci, si to-

tusidoue clase pre anu?! E o gacitura, si misteriosa e deslegarea ei . . .

Adeveru este ca viitoriulu unei natiuni se radiema pre tenerimea aceleia; dara ce radiemu pote fi o tenerime ca acest'a, ce lumina potu da teneri ca acestia poporulu, candu ei insisi n'au studiatu cu destula seriozitate. Acestia sunt, cari devinu in barbatia loru slugi servile ale guvernului, fie acest'a ori de ce panura, dandu-li-se officiu din gratia, neavendu calificatiunea receruta, si se uita apoi ca sunt romani.

Cunoscu parinti seraci, cari si dau tota trud'a pentru a tramite fiii la invetiamentu, si fiii nemultiamitori se desmerda catu e anulu neinvetiandu nemica si rostogolindu-se din eroe in eroe si cerendu catra finea anulu dela parinti cu sutele de florini menite prepararii pentru essamenu . . .

Cugetati si judecati bine voi, parintiloru seraci, cari cu sudorea fetiei vostre vi tieneti fiii la scolu cu scopu se invetie spre bucuria vostra si spre folosulu natiunii! Ve intrebu ca: n'ar fi ore de mii de ori mai bine, deca ati face din fiii vostri economi buni, cumpebandu-le pamentu pre miile, ce le lapedati indiadaru, de catu a face din trensii omeni mai luminati cu numele numai, in adeveru insa omeni mai intunecati de catu cari nu au ambianu nici odata la scola?!

Nu ve indestuliti cu aceea, ca vi potu areta fiii vostri finea anulu testimoniulu despre clasa respectiva, testimoniulu despre depunerea maturitatii, ci cugetati-ve bine si ve intrebatu, cum si le au castigatu densii acelea, ore merita-le seu ba? Ore nu e numai masca? si veti afla spre machnirea vostra, ca masca vi-a costatu cu sutele, ce le tramiteti la capetulu anulu fiiloru vostri. Voi suuteti amagiti, fiii vostri raticiti!

Era voi, parinti avuti, intre cari intelegu si nisce preoti invetiati, si cari sciti ca unu studente, ce trebu se devina, temeti-ve de blastemulu mamei natiunii, ca i dati pre fiii vostri in locuri de unde lipsesce paz'a rigurosa.

Lasati-ve de datina blastemata a face cum li place fiiloru. Ar fi recomandabilu, intru interesulu vostu si intru interesulu natiunii, ca se tramiteti fiii vostri la alte institutiune, caci la cele cestiunate pre tare au invetiatu a cunoce datine si cuiburi rele . . . si pre multu abuzedia de liberalismulu (?) celu mare alu domniloru profesori. Pecatu aveti, cari nu grigiti de fiii vostri si ve indestuliti cu testimoniiale numai, cascigate . . . voi veti fi sciindu cum . . . U.

Oravitia, 14 septembrie 1873.

(*Aplicatiunea legii de natiunalitate in Ungaria! Ingamfarea fiscalu reg. de la Tribunalulu de sicia facia cu romanii in generalu, si cu limb'a romana in specialu.*) „Unu spectator“ din nru 68 alu pretiutei Albine, — aretandu cetitoriloru, cum s'a portatu dlu fiscu regescu facia cu veteranulu si bravulu invetiatoriu din Maidanu, Danila Liuba, si cum acestu fiscu cu o ignorantia si arrogantia i respins: cuitete, scrisu in limb'a romana, — a retacutu onorabilulu nume, si n'a spusu ca cine si ce felu este acestu strasinicu domnu fiscu de la Tribunalulu reg. de sicia.

Ca se-lu cunoceca nu numai romanimea,

ci si alti omeni de omenta pre acestu dnu magariu, nu potu intre lasa se nu intregescu descoperirile din susu atins'a corespondentia, si cu martore ocularu la ocaziunea acea am se-ti spunu, bunule cetitoriu, ca acestu fiscu este vestitul de odinora *advocatu Hlatky*, carele se facea macia unda si colindu pre la usiele judiloru cercuali si notariloru comunali incuacrindu-se si impretinindu-se cu dinarii, numai ca se-i procure *catu de multi clienti*, firecesce *hebauci*, romani de prin prejurulu Oravitiei, pe cari apoi mi-ti-ii incalcea si innoda in procese catu de bine si dupa aceea mi-ti-ii tunde si belia cum se cade, magiariesce si adeveratu fiscalece.

Stepanitorii romaniloru de pre aicia sunt mai totu astfelu de venetici; ei de locu ce se asiedia aicia numai, cu capetulu ruptu pe spate, — se inavutiescu si imbuiba, si cumpere ca se si realitati — firecece numai din beliturile bietulu poporu.

Si cum nu; caci ei ca advocati magiari stau in legatura de cuseria cu omnipotentii domni judi neromani; er pe diregatorii romani iute sci se-ii cumpere si castige de unelte orbe ale lor.

Astfelu este si dlu fiscalu reg. *Hlatky*, carele numai pentru servitiale de cortesia la alegerea de ablegatu dietale a ajunsu la acestu postu insemnatu.

Eram si eu — din intemplantu — in ambitulu salei Tribunalulu reg. candu veteranulu nostru invetiatoriu si tramise cuitetele despre nisce competintie de diurne ce avea se le primesca ca martore intr'unu procesu criminalu; servitoriulu intrandu cu cuitetele in sala, iute esi era si apuse, ca Mari'a Sa, d. fiscalu reg. nu da banii pre cuitete in limb'a romanesce, ci se se facea altele in cea magiara. Bietulu omu i reflecta servitoriului: ca elu e romanu si nu scie scrie magiariesce, dar ce se vedi! D'odata se deschise us'a si Mari'a Sa d. fiscalu, ca o infuriata hiena se nasco cori spre bietulu omu si sberandu ca leulu, — in presint'a multimei de omeni dise: „Ce, nu vrei se faci cuitantia ungruresca?!“

Omulu nostru i raspunde: „Nu Dle! ca eu sum romanu si nu sciu nici vorbi nici scrie ungruresce!“ Astu resolutu raspunsu i-a mai trebuitu magiaronulu, ca se-si manifeste asiaticitatea si intipuit'a omnipotentia de fiscalu regescu.

Sclipindu cu ochii, sucindu-si mustetiele, urlandu si racindu rupse cuitetele si le tipa omului, exprimandu-se: „Na, daca Tu nu scii ungruresce, nici bani nu capeti, az abadta!“ Mai adause apoi: ca elu are instructiuni de susu, ca numai documinte in limb'a magiara se primesca de la parti litigante. (Sic!)

Mai trebe ore comentariu la acesta efrontaria si orba cutesare a domniloru magiari, si specialu a unu fiscu reg. care, dupa sublim'a sa chiamare, ar trebui se respecteze si apere legoa, dar nu singuru se-o calce in piciora!

Dar vai si amaru de legea nationalitati cu domni magiaroni in nefericitulu acestu de *constitucionalismu* traficant! Vai si amaru de poporulu nostru datu preda acestoru pasie mangolesci, sustienuti din sudorea si spinarea bietulu romanu alungatu de vi treg'a sorte!

Pana candu totu Asia Domne!
Unu altu spectatoru.

pe Zecca din Kolosvar si constrinse pe impiegati se bata moneta de galbeni de auru in inscriptiunea: „*Horia Daciae Rex.*“

Guvernulu din Viena se spaimantu, avindu ca insurectiunea ia proportiuni acatu neacceptate si intiolese, ca trebe se se limita poteri militare mai mari in contra repasantiei lui Horia. Prin urmare trupele austriace fura concentrate in Transilvania si la *Lofu II.* promise o amnestia generale si depuna tuturoru acelor'a, cari se vor retrage, fara numai de sieffi Horia si Closca, pe caroru caror'a puse pretiulu de 3000 galboni austriaci.

Aceste mesuri, si mai cu sema indemnatu staruitorie ale popiloru greci, cari n'aveau nici o aspiratiune pentru o Dacia nationale, facura pe cei mai multi se plece p'a casa. Lui Horia inse i remase o buna cetate de partisani, ce totu mai sustienura cu onore diferite lupte cu trupele austriace si cu insisi nobilii. Afandu ca nobilii magiari se adunara in consiliu de rebelu la cotatea Deva, Horia se otari se o atace si intr'adevera isbu-

ti la celu d'antiau asaltu se cuprinda acesta cetate deschisa, situata la polele stancei fortificate cu acelasi nume, in care trupele si nobilii fusesera nevoiti a se retrage.

Deva fu incendiata, si la flacarile cetatii ardiende, Romanii consumau marile provisiuni de mancari si mai cu sema de vinu, pe cari le gasisera.

Candu de o data se deschisera portile fortareti Deva, si trupe si nobili, condusi de Sigismundu Batori, se aruncara asupra ametitiloru romani si facura teribile maceluri.

Horia sci cu multa abilitate se se retraga in munte cu parte din ai sei. Dar fiindu ca de la inceputu insisi romanii devastasera campiele nobililoru si incendiasera granele, in curendu inceputa se simtia lips'a de alimente, si contrinsi din ce in ce mai multu de trupele ce ii impresurau in numeru crescendu, si parasira capitanulu si se respandira.

Cu pucini tovarasi, Horia si Closca, se retrasera in partile cele mai profunde ale mariloru paduri, dar — mai nainte d'a fi

potutu ajunge la fruntarie — cadiura prin tradare in manile Austriaciloru, cari in 28 februaru 1785 ii ucisera pe rota la Carlsburg!

Astu-felu se termina in scurtu timpu insurectiunea romana si trecetoriu fu rogatulu Daciei. Dar ideea nationale, pentru care Horia chiamu la arme pe poporulu seu, nu mori cu densulu. Consciinta despre propri'a potere nationale si propriete drepturi romane in romani, si adi vedemu pe romanii din Moldova si din Muntenia, deja uniti sub unu singuru principe, redicandu-si cu mandria capulu si mai multu seu mai pucinu aruncandu ultimele resturi ale jugulu turcescu. Astadi vedemu organizata o serioasa si compacta opozitiune natiunale intre romanii locuitori in Transilvania si in Banatulu ungaru, cu scopu d'a si asecura drepturi egale si d'a se libera de suprematia si egemonia magiara. Vedemu in patri'a lui Horia imprimandu-se diare romane, cari disputa guvernulu austriacu si dietei magiare intrabuinta-

rea oficiale a limbii romane in actele legale si politice, privitorie la Romani.

In adeveru, rescularu lui Horia se prefacuse intr'unu rebelu de resbunare si de ura de rasa, dara nu se pote nega, ca n'fondu era inspirata de nobil'a ideea a nationalitati si a independintiei, care, deca nu era clara pentru ignorant'a multime a luptatoriloru, celu pucinu conducea actiunile lui Horia si Closca si distinsu forte multu p'acesti doi omeni de vulgarii sieffi de brigandi, cu cari Austria vrea se identifice pe cei d'antiau martiri ai libertatii romane

Noi Italianii dorimu acestu popo u — inruditu cu noi prin originea limbii, facendu parte, ca si noi, din marea familia a popoloru latine — se progresedia pe calea civilizatiunii si se-si iee postulu seu intre natiunile culte din Europa.

Turda, 16 sept. n. 1873.

(*Respunsu pretinsu.*) La „Epistolă deschisă“ ddo 16/28 augustu a. e., publicată în „Albina“, nr. 65, și în „Telegrafu Român“, nr. 67, și adresată domnei Emilia Ratiu, vicepreședintă societății de lectură a damelor romane din Turda, în carea cine-va, cu subsemnătură anonimă „O membra“, cere desluciri despre starea societății, a casei și a bibliotecii sale, subscrierile membre ale societății din cestiune se sentu îndatorate a răspunde, că societatea noastră, constatată din optu membre, esiste și în prezentu, și prosperă într-atât, în câtu i permite cerculu seu restrinsu și modicitatea medelceloru sale.

Faptă, că de la 1866 nu s'au tîenutu ședințe, se justifica atătu prin caracterulu localu alu societății, prin numerulu micu alu membroru, câtu și prin stramutările dese ale unoru oficiali și întieleginti romani din locu, provenite în urm'a nouoloru organizațiunii politice și judeciale; dara mai vertosu se justifica prin aceea, că societatea noastră nu a fostu și nu este înca o societate formală prevădită cu statute, cari să detormine detormintele oficialilor sei, timpulu și modulu tînerii ședințieloru, ci în fapta a fost numai unu concursu spontanu alu nostru, cu simplulu scopu de a ne face mai accesibile literatură noastră. Dacă înse, înscriindu-se mai multe membre, se va vedé în viitoriu necesitatea, infintării unei societăți formale de lectură, cu oficiali ordinari și cu ședințe regulate: noi vom fi gata a ne dá totu posibilulu nostru spriginu spre acésta.

Cătu pentru bibliotecă și casa societății noastre, pucine avem de disu. Bibliotecă constatată din 72 volume, a fostu și este la dispozițiunea nu numai a membroru societății, ci a fie-carui întieleginte romanu din Turda și din juru; ba am sentit cea mai viaa bucuria, dacă am avé cunoștința, cumca întieleginti nostri din locu și din apropiare se șerveșcu câtu mai desu de bibliotecă societății noastre, în carea se afla unele opuri dintre cele mai pretioșe de la autorii nostri clasiici vechi și noii; și cumca dōmn'a Emilia Ratiu, carea i-am incredintiatu ingrigirea și pastrarea bibliotecii, ar fi refusat cuiva vre-o carte din bibliotecă societății, acésta nu o credem.

Casă și șocotele societății se afla asiderea în ordine; venitul s'a întrebuintiatu totu dé un'a numai conformu scopulu și decisiunii societății. Despre tōte acestea se pōte convinge ori cine din actele societății. Cumca vreu'a dintre dōmnele comembre să fia cerutu și întefitu candu va — fora succesu — aretarea șocoteloru de la dōmn'a cassierăsa, nu șcim.

Acésta este starea adevărată a societății noastre de lectură, despre carea dōmn'a „O membra“ afirma, că se vede a-si dormi șomnulu de mōrte.

Ce se atinge de una organizațiune nouă și formală a societății, bine vōieșca dōmn'a „O membra“ a ni face cunoscuté ideele dōmnei sale și a ni propune unu proiectu de statute, și intru câtu acestea vor promite unu rezultat mai fericitu, — cōca ce șperămu, — le vom adoptă cu promititudine.

Cătu pentru alte expresiuni neobiective, în cari „Epistolă deschisă“ din cestiune șcelédia mai pre susu de tōte, onoratu publicu imparțialu lo va reduce la adevărată lor valōre.

De altmîntea, dōmn'a „O membra“ nu pōte să aiba nici una cauză pentru a se ascunde la șpatele onorabilei Redactiunii; deci binevōieșca a avé curagiulu d'a eși pro facia cu opiniunile sale, și a nu se teme de „poterea dictatorică“ — precum se exprime dsa — a dōmnei vicepreședintă.

Carolina Muresianu, m. p.
Catalina Ratiu, m. p.

Beba vechia, (în Banatu,) augustu 1873.

Pré Onorate dle Redactoru! Prin șesintele-mi litere am onōre a veni cu o șcire imbucurătoră pentru ori care romanu, a carui inimă șente șromanesco și doreșce înaintarea cauzei noastre nationale. Comun'a noastră Beba, în cerculu B. Comlosiului, comit. Torontalului, cam marisōră, inșă șeraca. Ea

mai șana ieri alaltaieri eră, și cu totu drepțulu, șocotita de totu inapoiată, atătu în acerile ei bisericesci, câtu și în cele școlare. Astfelu Biserica noastră șana deunadi a fostu într'o ferte trista stare, astadi inșă ni e șpre mandria, și șentim'u o adevărată manganere șe șufleta în lăintrulu ei, prevădită fiindu cu șcaune și ștrane nōue. —

Facerea acestor'a s'a esoperatu din căștigulu și venitul bisericii noastre; și totu cu banii bisericii noastre ș'au cumparatu și unu ornamentu prootiescu, cu tōte cele ce se tîenu de densulu.

În biserica noastră; prin oferte benevole din partea unoru bravi șatēni, șeraci în cele materiale, dar avuti și nobili în cele șufletesce ș'au mai facutu și alte. Dintre acéști bravi șatēni am onōre a aminti d. e. pro bravulu Nicolae Stoi, carele pro șpesele șale a facutu și zugrăvit unu *chivotu* pe prestolu în Stulu altariu. Alții precum: Nicolae Floit Petru Munteanu, Filimonu Craciunu șcl. armai facutu ripizi luminari, cruce.

Asiă și vedu'a Șofia Munteanu, inspira-ta de șentimulu șacru alu religiosității, șpriginesce biserica noastră cu multa caldura. Dōmn'a ei din șpesele șale a facutu și zugrăvit șmomentulu Dlui nostru Ișusu Cristosu și a donatu șantei noastre bisericii și unu ornamentu preotiescu; éra acuma a lasatu șe faca dōue usie la șantulu altariu.

Bebeni nostri, ca să aduca și școl'a în asemene stare cu biserica, au lăutu în preliminarulu comunei o șuma anumita pentru fecerea șcaunlor și în școlă, precum și pentru procurarea obiectelor de învetiamentu necesarie. Deo Ddieu ș'audim din tōte partile totu despre înaintare intru tōte.

Vasilie Radu,
docinto.

Varietati.

(*Avisu.*) Pentru a preveni multeloru întrebări, și dreptu respunsu dōmniloru ce ni se adresara în diferite cauze, facem u-cunoscutu, că dlu Babesiu n'a retornatu inca din caletoria. Acésta șpre orientare celoru interesati.

(*O mama tirana — torere — romana.*) Ori cătu de inapoiatu e șpoporulu nostru materialminte și șpiritualminte facia cu alte șpopōra, un'a vertute nu i-o potu negă nici veneticii dusimani: moralitatea crestinesca și pricepera șanatoșă naturală. Cine cetesce foile nemțiesci și magiare, anume rubrică „varietățiloru“, acéla va șci ce rea impresiune facu asupra șufletulu noutățile: „ucidere de sine“, „drama de amoru“ etc. de cari în tōta d'a se potu ceti în numitele foi. Omorurile de sine, tiraniile și vandalișele se comitu totu la ștrăini, dreptu dōvêda de șpre ștrăicătura loru morală. Am cetitu de multe ori despre „șparinti crudeli“, „mame tirane“ și alte șbarbarii, inșă tōte comise de catra ștrăini. Acuma inșă éta ce ni se șcrie din Oravitia: „Dilele trecute, șpre cea mai mare uimire a noastră, ni se șpartesl următōri'a înflorătoria tirania a unei mame romane din comun'a Căcova. Acésta șșendita fia a Evei și tirana mama, este Maria Opreatu, casatorita Popescu, o veduva cu avere frumōșă, inșă cuprinsa de man'a avaritiei și ștepanita preste șmesura de iubirea de argintu, a devenitu asiă de șcumpa și șgarcita, încătu nu dedea de șmanere copiloru sei cu dilele, și asiă copiii ei mai marisiori au fostu șilitti șe fuga de la ea și șe șee lumă n' capu. Celu mai micu copilu inșă fiindu inca șlăbu, n'a potutu șe urme fratiloru sei, ci remase la mam'a șă. Dar bietulu, de câte ori cerca ceva de șmanere, totușeuna capetă bataia, nu ca de la o mama ingrigita pentru șanetatea iubitului seu fiuu, ci ca de la o furia înfricoșăta. Batutu, maltratatu și șlesinatu de fōme, șermanulu copilu a trebuitu șe fure, ca șe nu pēra de fōme. În 15 sept. n. a. e. elu dōveniă șvictima ei furi de mame, dacă noroculu seu la șesperat'a lui plangere nu aducea într'ajutoriu-f pro șsupraveșhiatoriulu de șnantie care totu în aceeași șca locuesce. Diavol'a de șmama trantindu copilulu la șpamentu, cu o mană ș'aprișnu șpre dōpă grumadi, cu cealaltă șpre dōpă incheiatură, éra cu dintii sei de țigra tînea șmane șel

ciugu legate, ca șe-lu pōta ucide; și ea 'lu ucidea, dacă, cum dīșei, la vaerari șfasiatōria de inimă ale copilulu, nu veniă numitulu îndividu. — Acésta fapta șelbată a inversiunatu totu jurulu și cu nerăbdare așteptămu judecarea și șpedepsirea aspra a „mamei tirane“ de catra tribunalulu criminalu. Micu.

(*Spresiușnea de dorere a unui țieranu.*) Din Tolvadia unu agricultore ni ștramite și ne rōga să șpublicămu ieremiadele ce densulu le-a compusu în valca plangerii pentru asupririșle ștepanitoriloru și nenorocirișle, cu cari Ddieu a cercatu economii estu timpu. Eștragemu următōricile construcțiunii caracteristice: „Mare șchimbare și ștrambătatē au facutu dōmnii în lumē și în țiera. O Dōmne, mare și poternicu esti și multu poti rābdă. Cum inșă poti rābdă și șuferi șnedreptate și blăștamășele celoru mai mari și mai tari asupra celoru mai mici și mai șlăbi. Bănu, Dōmne, Tu nu poti iertă șnedreptate, esti numai îndelungu-rābdatoriu, deșl șpre — șpre îndelungu-rābdatoriu; odată inșă vei șplăți și șresplăți tuturor'a, și ni mēnuia detoriu nu remani. Bate și urgīșesco dāra, Dōmne, mai antaiu șpre asupritōrii nostri ștrăini, apoi șpre ai natiunii romane fii ogrisiti și îndevoliti, șpre cei ce ne au vīndutu onōrea și vēdi'a noastră, și ș'au facutu vīndictōri de nati'a romanēșca tîenendu cu ungiurii și mai vertosu cu ștepanirea de astadi, atătu de șecatōșă și asupritōria nōa. Oșendescē-ii și șpedepsescē-ii pentru lăcomi'a și blăștamășia loru și ajuta șpoporulu Teu celu asupritu! Audi-ne Tu Dōmne!“ etc.

(*La anulul Dōmnulu 1873.*) În comun'a Nagy Pál, șatu magiaru langa Cinci-Biserici se aprișesă, o ca Șatēni șsuspiciunau că a apriș'o unu conlocutoriu de alu loru, carele fūșese ulanu în armata. Mersera deci la elu, 'lu redicāra cu poterea din patu și-lu duseră de-lu aruncara în focu. Eșl odată din focu, l'aruncara a dōu'a óra, candu de a trei-a óra bietulu nu mai potu eși. Arșe de totu, în câtu numai óșale se mai cunosceau de elu. Asiă șpune diarfulu magiaru „M. U.“ — O voi, cari batjocuriști șpre romani de masa eruda, șunteti voi civilizati? Șunt acestea fapte de ale civilizatiunii șeu de ale „șbarbariei moderne“?

(*Necrologu.*) Nicolau Vulcanu, ștopopu gr. cat. romanu de Letamare, Iosifu Vulcanu, redactorulu diariulu „Familia“ din Pesta. — cu șoci'a șă Aurelia n. Popoviciu, Lilla Irinyi, șmaritata Gozmanu, Ioanu Irinyi, Antonia Irinyi, șmaritata Derecskey, Elena Kopócsy vōd. Péczely, Irma Kopócsy, șmaritata Jánosy, Andreiu Kopócsy, Alessiu Popoviciu și șoci'a șă Liuba, anuncia cu anima șfasiatā de durere încetarea din viēștia a neuitatei șocie, mame, șocre, șurori, matusie și cūșere **Victoria Vulcanu n. Irinyi**, întemplatu în alu 60. anu alu viēștiei șale și în alu 43. alu casatoriei fericite, la Leta-Mare în 16 sept. a. e. șér'a la 10 óre, dōpă o bōla îndelungata. Remasitiēle-i trupeșci șe vor înmōmentā la 19 l. c. demanēti'a la 10 óre. Leta-Mare, 16 sept. 1873.

In eternu amintirea ei!

Progam'a de învetiamentu la școl'a civile din Oravitia.

La școl'a comunale civile de 6 clase din Oravitia montana, carea este aprobată din partea inaltulu ministeriu reg. ung. de cultu și instrucțiune cu șresolutiunea de datulu 30 dec. 1872. Nr. 30.056, în anulu șuccedinte școlariu 1873/4, se va deschide acum, (pe langa clas'a prima și a dōu'a.

Conformu șdispusetiuniloru mai inalte cele 4 clase prime de la școl'a noastră civile se vor organiza șpre deșplinu adecuate cu acele ale unui gimnasiu; dreptu aceea se pōte întemplă ștrecerea din oricare clasă a școlēi acéștie în cea mai de apōpē gimnasiale, șrespective dōpă șabsolvirea aloru 4 clase în școl'a reale șuperiōră șeu în gimnasiulu șuperioru, șara nici o șpedeca.

În cele dōue clase prime ale școlēi civile se șpropun următōricile obiecte de învetiamentu:

A) *Obligatē:*

Limb'a germană și magiara, aritmetică și geometri'a, istoria naturală, desēmnuulu, calligrafi'a, cantulu și gimnastic'a.

B) *Relativu obligatē:*

Limb'a latină și eventualminte cea șromana.

C) *Neobligatē:*

Limb'a franceșă. — Limb'a propunetōria pentru aceste obiecte de învetiamentu e cea ungiurēșca și nemțiesca.

La inșinuări șprealabili se va șdeschide în óre șparate și unu cursu privatu pentru ștenografia, ștatistica, comptara și școrespondinștia, economiā și tehnologiā.

În cursulu acéștu limb'a instructive șnemțiesca.

În clas'a prima a școlēi civile se șpreșescu învetiāciēi ștrecuti de 9 ani, cari potu șproduce ștestimoniu șpre șabsolvirea cu bunu șporiu a celoru 3 clase șpoporali, șeu se șpunu unui eșamēnu de recepțiune.

În clas'a a dōu'a se admittu învetiāciēi, cari șproduc unu ștestimoniu de clas'a prima, șpre șabsolvirea cursulu antaiu de la școl'a civile reale ori gimnasiāle, șeu se șpunu eșamēnulu de recepțiune, din obiectelo de învetiamentu pentru clas'a prima a școlēi civile reale șeu gimnasiāli.

Inșcrierișle se facu din 29 șeptēmvișre șana la 10 octobere a. e. în cas'a Dlui diriginte Ios. Vrăbce, și învetiācelulu are a șplăți 1 fl. 50 cr. ștass'a de recepțiune șprecum și unu di-dactru anualu de 10 fl. în rate șsemestrali anticipative de 5 fl.

Oravitia, în 13 sept. 1873.

Directiunea și comisiunē școlarișca.

Publicatiuni șacasabili.

Concursu.

Pentru deșplinirea ambelor șparochiē gr. or. devenite vacante în *Ohaba-forgaciū*, *cottulu Temisiului*, ștopopiatulu *Belintiu*, se șdescide concursu șana la 23 șeptēmvișre a. e. șt. v. în care di se va tîené și alegerē.

La fiacare șparochia șunt următōricile emoluminte: un'a șesșiune de șpamentu; în tipu de biru, câte un'a șmesura de cucurudu șdespōiatu, de la 180 de case; și ștol'a indatīnata.

Tōte acéștea — în primulu anu — se șimpartu în dōua, la un'a șparochia cu vedu'a, și la cealaltă cu dōue orfane minorene șemane dōpă șreșositișle acolo șpreoti.

La ambele șparochiē mai șapartiene și câte unu fondu intravilanu șara șsupradificia.

Doritorișle de a ocupā șpre un'a din acéștea șparochii șunt avisati șrecurselo loru, înștruite conformu șș-lui 13 din ștatutuliu șrganicu și adresate șrespectivulu șșnodu șparochialu, a le șsubșterne la oficiulu ștopopreșvitalu gr. or. în Belintiu.

Comitatulu șparochialu,

În contēlegere cu șprotterulu ștractualu
Georgiu Cratiunescu.

Concursu

Pentru deșplinirea șpostulu învetiātescu, la școl'a gr. or. romana din Oradea-mare, devenitu în vacantiā, se eșcrie concursu șpre langa următōricile emolumente:

a) Cortelu liberu; b) Șalariu anualu 400 fl. v. a. ce se va șsolvi în rate ștrilunariē; c) 4 orgii, (ștangini,) de lemne, din cari șre se incale di — școl'a; d) Venituri cantōrișle.

Doritorișle de a ocupā acéștu șpostu șunt avisati a șproduce: ștestimoniu șpre șabsolvirea șsciēștiiloru șpedagogice, ștestimoniu de calificatiune pentru șposturile învetiātesce de clas'a prima și șdocumentu șpre condiștia și șportarea morală. — Petitiunile acéștelu înștruite și adresate Comitetalui șsubșcrișu, șunt a se ștramite la inspectorulu cerculu Rdis. Șimeon Bica în Oradea-mare, șana în 16/28 șeptēmvișre a. e. în carea diuā se va tîené alegerē. — E de înșemnatu că înștr'individii de egale calificatiune, șteologii șabsoluti vor avé șpreferentiā. —

În fine șcompetinștiē șunt șofșiti ca șpanu la alōgerē în o dōmneca șeu șserbatōre șe șpreșente în șant'a biserica gr. or. din locu pentru ca șe și șdovedēșca deșprinșdereā și șversarea în cantărișle bisericesce și știpicē. —

Oradea-mare, 19/31 augustu 1873. —

2-3 Comitatu șparochialu.
În contēlegere cu Șimeonu Bica, ștopopu. Orădiș-mari ca inspectoru districștionalu.